Saving Behavior Survey: ไขรหัสพฤติกรรมการออมของผู้บริโภคไทย

เมษายน 2568 วิจัยกรุงศรี

krungsri Research

เครือ MUFG หนึ่งใน สถาบันการเงินที่ใหญ่ที่สุดของโลก

สารบัญ

บทนำ	3
ชาวอาเซียนออมเงินอย่างไร	4
ผลการสำรวจโดยวิจัยกรุงศรี	5
กรณีศึกษา "ใครจะเก็บเงินเพียงพอเพื่อการเกษียณบ้าง"	13
บทบาทของธนาคารในเรื่องการออม	14
มุมมองวิจัยกรุงศรี: ความสำเร็จสร้างได้ด้วยตนเอง	17
แหล่งอ้างอิง	19

Subscribe Us

สมัครสมาชิกวิจัยกรุงศรี...

krungsri.research@krungsri.com

คำสงวนสิทธิ์

เนื้อหาและข้อมูลใดๆ ทั้งหมดที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ หากมิได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวิจัยกรุงศรี ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใดๆ เกี่ยวข้องกับเนื้อหา สำเนา หรือดัดแปลงแก่บุคคลอื่นโดยมิได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากวิจัยกรุงศรี รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งที่เชื่อหรือควรเชื่อว่ามีความน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม วิจัยกรุงศรีไม่อาจรับรองความครบถ้วนสมบูรณ์หรือความถูกต้องของข้อมูลดังกล่าว อีกทั้งไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงหรือทางอ้อมจากการใช้รายงานฉบับนี้หรือเนื้อหาในรายงานฉบับนี้ ข้อมูล ความคิดเห็น และการประมาณการที่ปรากฏในรายงานนี้ถือเป็นความคิดเห็นของวิจัยกรุงศรี ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) และบริษัทในเครือ ความคิดเห็นในรายงานฉบับนี้เป็นไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน ณ วันที่มีการเผยแพร่รายงาน วิจัยกรุงศรีขอสงวนสิทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงโดยมิต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

บทนำ

การออมเป็นปัจจัยสำคัญที่เสริมสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพทางการเงินของสังคมในระยะยาว ยิ่งในปัจจุบันที่เศรษฐกิจที่ผันผวนส่งผลกระทบกับชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคม **โดยทักษะทางการเงินที่ดีจะช่วยให้เราสามารถจัดการเงินของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่รอดท่ามกลางความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจได้** ซึ่งตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในยุคปัจจุบันคือวิกฤติการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่สร้างความเสียหายแก่ธุรกิจต่างๆ ส่งผลให้การจ้างงานหยุดชะงัก ทำให้ประชาชนจำนวนมากจำเป็นต้องพึ่งพาเงินออมเพื่อประคองชีวิตและธุรกิจ

ในปี 2565 ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) จัดการสำรวจครัวเรือนไทยตามกรอบของ The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) ที่ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นเสาหลักของครัวเรือน จำนวนทั้งสิ้น 12,402 ครัวเรือน[1/] **พบว่าครัวเรือนร้อยละ 87.5 เก็บออมในรูปแบบและวิธีที่ต่างกัน โดยส่วนใหญ่จะเลือกเก็บออมในช่องทางที่มีความปลอดภัยสูง อาทิ เงินสด หรือบัญชีที่เปิดไว้เพื่อออมเงินโดยเฉพาะ**

ปัจจุบัน เราสามารถเก็บออมผ่านช่องทางที่หลากหลายมากขึ้น ซึ่ง**การออมบางรูปแบบอาจเชื่อมโยงหรือคาบเกี่ยวกับ "การลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำ" แต่ได้ผลตอบแทนดีกว่าวิธีการออมแบบดั้งเดิม** เมื่อตัวเลือกเพิ่มขึ้น พฤติกรรมการเก็บออมของคนไทยย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้น วิจัยกรุงศรีจึงได้จัดการสำรวจพฤติกรรมการออม (ซึ่งรวมถึงการลงทุน) ของคนไทยในแต่ละระดับรายได้ ช่วงอายุ และลักษณะการประกอบอาชีพ เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติ ความต้องการ และความคาดหวังของประชนชนกลุ่มต่างๆ ต่อการออมและช่องทางการเก็บเงินในบริบทของสังคมไทย

จัดทำโดย

ทีมวิเคราะห์และพัฒนางานวิจัย
Analytics and Intelligence Research
krungsri.research@krungsri.com

1/ https://www.bot.or.th/content/dam/bot/image/research-and-publications/2565ThaiFLsurvey.pdf

ชาวอาเซียนออมเงินอย่างไร

พฤติกรรมการเงินส่วนบุคคลในตลาดหลักอาเซียน

บริษัทวิจัยตลาด Milieu Insight ที่เน้นศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผ่านช่องทางดิจิทัล ได้เผยแพร่ผลสำรวจพฤติกรรมการลงทุนและการเงินส่วนบุคคลใน 6 ตลาดหลักของอาเซียน อันได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ และไทย[2/] **โดยพบว่าร้อยละ 43 ออมเงินในสัดส่วนเพียงร้อยละ 10 ของรายได้ และมีเพียงร้อยละ 46 เท่านั้นที่นำเงินเก็บไปลงทุน** โดยสิงคโปร์มีความโดดเด่นเรื่องการนำเงินเก็บไปลงทุนมากที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในอาเซียน กล่าวคือ **ชาวสิงคโปร์ ร้อยละ 59 ชอบนำเงินเก็บไปลงทุน และโดยมากมักลงทุนในหุ้น** (Milieu, 2024)[3/] ในขณะที่ชาวเวียดนามมีความโดดเด่นเรื่องการออม โดยพบว่า**ร้อยละ 61 ชอบเก็บออมเงินมากกว่านำเงินไปลงทุน** (Nielsen IQ, 2024)[4/]

สำหรับประเทศไทย **ธปท. ได้แนะนำให้ประชาชนออมเงินประมาณ 1 ใน 4 ของรายได้แต่ละเดือน** โดยอาจปรับเปลี่ยนได้ตามรายได้และแผนการเงินของแต่ละคน[5/] ซึ่งหากพิจารณาผลสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทยโดย ธปท. ร่วมกับ สสช. เมื่อปี 2565 จะเห็นว่าร้อยละ 75.4 ของครัวเรือนไทยนิยมเก็บออมเป็นเงินสด และร้อยละ 53.3 นิยมเก็บในบัญชีที่เปิดไว้เพื่อออมเงินโดยเฉพาะ ซึ่งแม้จะให้ผลตอบแทนไม่สูงแต่มีความเสี่ยงต่ำที่จะสูญเสียเงินต้น โดยมีเพียงร้อยละ 2.6 เท่านั้นที่เลือกเก็บออมผ่านการลงทุนเพื่อผลตอบแทนที่สูงขึ้น เช่น พันธบัตร หุ้น และกองทุนรวม นอกจากนี้ยังพบว่า**คนไทยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.1) ได้วางแผนทางการเงินเพื่อใช้ในยามเกษียณและเริ่มเก็บออมเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้ว** แต่ทว่ามีคนไทยเพียงร้อยละ 15.7 เท่านั้นที่ทำได้ตามแผนการเกษียณที่วางไว้

ประเภทหลักของการออม

การเก็บออมมีวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย อาทิ เพื่อความมั่นคงทางการเงิน เพื่อเสริมสร้างความมั่งคั่ง เพื่ออนาคตและการเกษียณอายุ เพื่อเป้าหมายส่วนตัว หรือเพื่อความสุขและไลฟ์สไตล์ **แต่โดยรวมแล้วการออมช่วยลดความเสี่ยงทางการเงินในอนาคต หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการยอมสละการบริโภคในปัจจุบันเพื่อการบริโภคในอนาคต ตามทฤษฎีการบริโภคระหว่างกาล** (Intertemporal consumption)

อย่างไรก็ตาม การสำรวจของวิจัยกรุงศรีในครั้งนี้เน้นศึกษาเรื่องการออม 3 ประเภทหลักที่สำคัญ อันได้แก่

1) **การออมทั่วไป** หมายถึง การกันเงินส่วนหนึ่งจากรายได้เพื่อใช้ในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นการซื้อสินค้าหรือใช้จ่ายไปกับบริการต่างๆ และอาจรวมถึงการเก็บเงินไว้เพื่อลงทุนเมื่อโอกาสมาถึง

2) **การออมเพื่อเหตุฉุกเฉิน** หมายถึง การสำรองเงินไว้เพื่อใช้ในกรณีเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่น อุบัติเหตุ ค่ารักษาพยาบาล ซ่อมแซมบ้าน หรือตกงาน ซึ่งบางตำราแนะนำว่าควรมีเงินสำรองอย่างน้อย 6-12 เท่าของค่าใช้จ่ายรายเดือน

3) **การออมเพื่อเกษียณ** เป็นการวางแผนอนาคตในระยะยาวเพื่อให้มีเงินเพียงพอสำหรับการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุ โดยนอกจากผลิตภัณฑ์เงินฝากทั่วไปแล้ว อาจใช้กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ประกันชีวิตแบบบำนาญ หรือกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) เป็นต้น เพื่อการนี้โดยเฉพาะ

2/ ผลสำรวจในช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ 2567 โดยสำรวจประชากรในภูมิภาคนี้รวม 3,000 คน

3/ https://www.mili.eu/sg/insights/43-of-southeast-asians-save-just-10-of-their-income-says-study

4/ https://e.vnexpress.net/news/business/data-speaks/more-vietnamese-choose-saving-over-spending-4820061.html

5/ https://www.bot.or.th/th/satang-story/money-plan/saving.html

ผลการสำรวจโดยวิจัยกรุงศรี

ขอบเขตการศึกษา

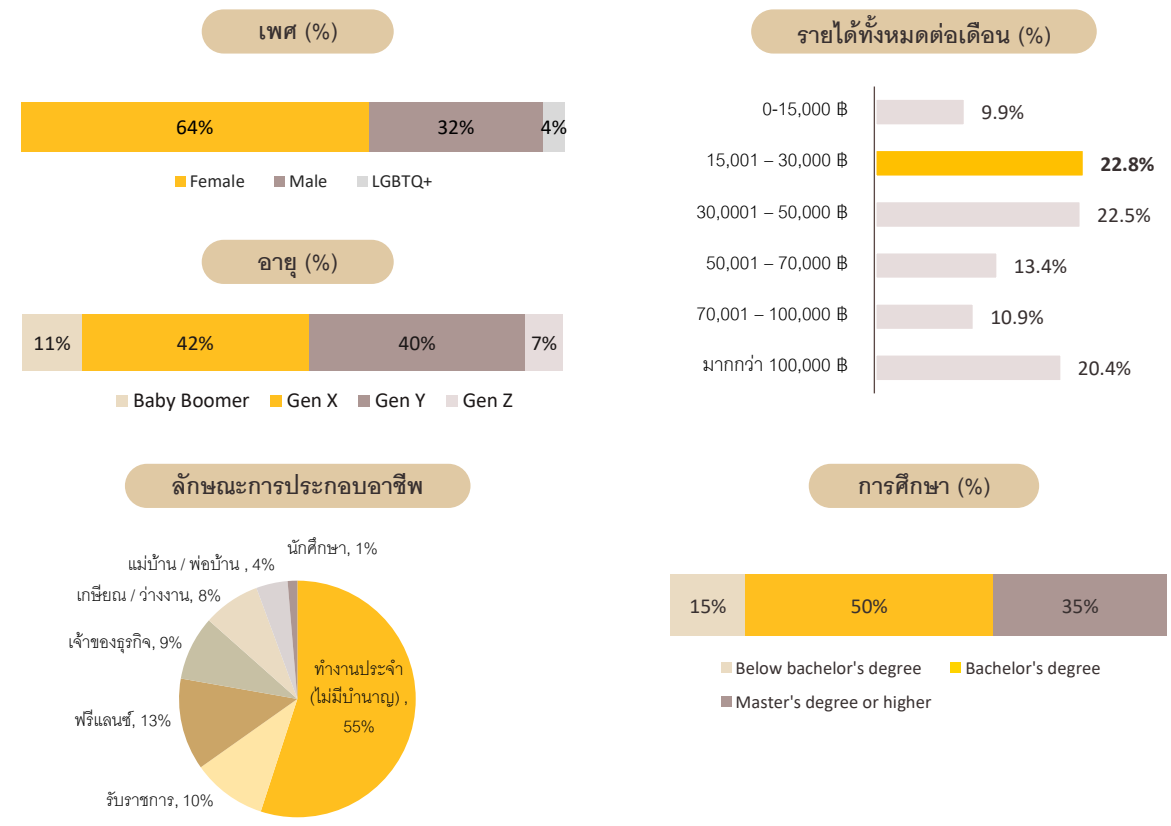
วิจัยกรุงศรีได้สำรวจพฤติกรรมการออมของผู้บริโภคชาวไทยในระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม 2567 ผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมตอบแบบสำรวจทั้งสิ้น 1,138 คน โดยมีความหลากหลายของช่วงอายุ[6/] อาชีพ ระดับการศึกษาและรายได้ ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ผู้ตอบแบบสำรวจร้อยละ 42 อยู่ในกลุ่ม Gen X (อายุ 45-59 ปี) และร้อยละ 40 อยู่ในกลุ่ม Gen Y (อายุ 29-44 ปี) โดยเกือบ 2 ใน 3 เป็นเพศหญิง และกว่าร้อยละ 45 มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 15,000-50,000 บาท ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสำรวจร้อยละ 65 เป็นผู้ที่ทำงานประจำ (ทั้งราชการและเอกชน) และราวครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

ภาพที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

Source: Krungsri Research

6/ กลุ่ม Baby Boomer (อายุ 60 ปีขึ้นไป) กลุ่ม Gen X (อายุ 45-59 ปี) กลุ่ม Gen Y (อายุ 29-44 ปี) และกลุ่ม Gen Z (อายุ 18-28 ปี)

คนไทยกับวินัยการออม

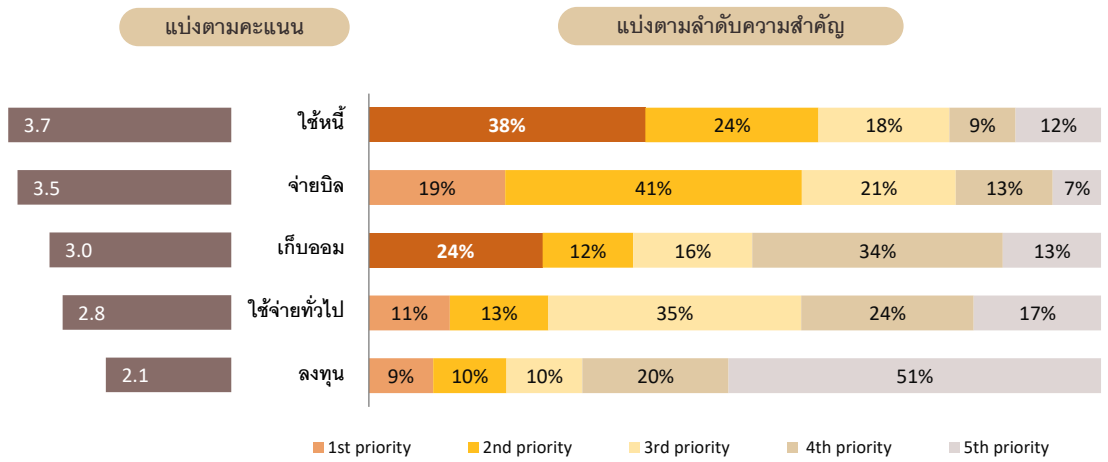
คนไทยใช้หนี้ก่อน...ลงทุนทีหลัง

แม้ไทยจะเผชิญปัญหาหนี้ครัวเรือนที่อยู่ระดับสูง[7/] แต่ผลสำรวจพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทุกกลุ่ม (อายุ เพศ การศึกษา รายได้) ให้ความสำคัญกับการใช้หนี้มากที่สุด โดยหลังจากได้รับรายได้ ร้อยละ 38 เลือกใช้หนี้เป็นลำดับแรก ขณะที่ร้อยละ 24 เลือกเก็บออม เป็นลำดับแรก โดยมีเพียงร้อยละ 9 ที่มักกันเงินส่วนหนึ่งไปลงทุนก่อนเป็นลำดับแรก

เมื่อกำหนดให้แต่ละลำดับ (Priority) มีคะแนนที่ต่างกัน[8/] จากนั้นทำการวิเคราะห์ผลคะแนน (ภาพที่ 2) **จะพบว่าผู้ตอบฯ ให้ความสำคัญกับการ "ใช้หนี้" มากที่สุด รองลงมาคือ "จ่ายบิล" จากนั้นจึง "เก็บออม" และ "ใช้จ่ายทั่วไป" โดยให้ความสำคัญกับการ "ลงทุน" เป็นลำดับสุดท้าย** ซึ่งเราสามารถพบการเรียงลำดับดังกล่าวได้ในทุกกลุ่มอายุ ยกเว้นกลุ่ม Baby Boomer ที่ให้ความสำคัญกับการ "จ่ายบิล" เป็นอันดับแรก และให้การ "เก็บออม" และ "ลงทุน" รั้งท้าย

ภาพที่ 2

การจัดลำดับความสำคัญในการใช้เงินเมื่อได้รับรายได้

Source: Krungsri Research

7/ https://www.krungsri.com/th/research/research-intelligence/household-debt , https://app.bot.or.th/BTWS_STAT/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=891&language=TH

8/ กล่าวคือ ตัวเลือกที่ได้รับการจัดลำดับให้มีความสำคัญเป็นลำดับแรก (First priority) จะมีน้ำหนัก 5 คะแนน ลำดับที่สอง 4 คะแนน ลำดับที่สาม 3 คะแนน ลำดับที่สี่ 2 คะแนน และลำดับสุดท้าย (Last priority) 1 คะแนน

พฤติกรรมการออมและวินัยทางการเงิน

ในแง่มุมของพฤติกรรมการเก็บเงินและ/หรือลงทุน พบว่า**ผู้ตอบฯ ร้อยละ 60 มีวินัยทางการเงิน** กล่าวคือ เก็บเงิน-ลงทุนเป็นประจำทุกเดือน ในขณะที่ร้อยละ 31 ทำเป็นครั้งคราวหรือเมื่อได้รับเงินก้อน และร้อยละ 9 ไม่ได้เก็บเงิน **ซึ่งวินัยทางการเงินดังกล่าวแปรผันตรงกับการศึกษาและรายได้** โดยจากการวิเคราะห์เชิงเศรษฐมิติพบว่าผู้ตอบฯ ที่มีระดับรายได้หรือการศึกษาสูงกว่า จะมีโอกาสเก็บเงินและ/หรือลงทุนเป็นประจำมากกว่า

เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มจะพบว่า โดยเฉลี่ยแล้ว **ผู้มีวินัยทางการเงินมักเก็บเงินและ/หรือลงทุนเป็นสัดส่วนราวร้อยละ 20-30 ของรายได้ต่อเดือน** ซึ่งสอดคล้องกับคำแนะนำของ ธปท. ดังที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกตว่าโดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบฯ ที่มีระดับรายได้ต่อเดือนเกิน 70,000 บาท จะเก็บเงินและ/หรือลงทุนเกินกว่าร้อยละ 30 ของรายได้ ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นตามระดับรายได้ การศึกษา และช่วงอายุ โดยเป็นที่น่าสังเกตว่าเพศชายจะ “เก็บเงินเก่ง” กว่าเพศอื่นๆ เล็กน้อย

อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบฯ บางกลุ่ม **โดยเฉพาะกลุ่มที่รายได้ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อเดือนและกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ยังไม่สามารถเก็บออมและ/หรือลงทุนได้อย่างเป็นประจำสม่ำเสมอ เนื่องจากความท้าทายหลายประการ** ทั้งรายได้ที่ไม่แน่นอนหรือไม่พอใช้จ่าย ภาระหนี้สินที่มากเกินไป และการขาดความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการเงิน

ผลการศึกษา “รูปแบบการออม”

การออมทั่วไป

ผู้ตอบฯ ทุกกลุ่มรายได้และทุกช่วงอายุนิยมเก็บเงินในบัญชีออมทรัพย์/ฝากประจำมากที่สุด ยกเว้นผู้มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 100,000 บาท ซึ่งอาจมีภาระภาษีมากกว่า จึงนิยมกองทุนลดหย่อนภาษีหรือกองทุนเพื่อการเกษียณมากที่สุด ซึ่งหากพิจารณาผลการสำรวจแต่ละกลุ่มอายุจะพบว่า ในแง่ผลิตภัณฑ์ **แม้ว่าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์และฝากประจำยังคงเป็นวิธีการเก็บออมที่สำคัญสำหรับคนส่วนใหญ่** หากแต่ละช่วงวัยมีผลิตภัณฑ์การออมที่นิยมที่แตกต่างกัน โดยกลุ่ม Baby Boomers นิยมสลากออมสิน, สลาก ธ.ก.ส. และพันธบัตรมากกว่ากลุ่มอายุอื่นอย่างชัดเจน ในขณะที่ Gen Y และ Gen Z มีแนวโน้มที่จะเก็บออมเป็นเงินสดมากกว่ากลุ่มอื่นๆ **นอกจากนี้ Gen Z ยังนิยมออมและลงทุนในทองคำมากกว่ากลุ่มอายุอื่นเช่นกัน** อย่างไรก็ตาม สินทรัพย์เสี่ยงอย่างหุ้นนั้นอยู่ใน 5 อันดับแรก (Top 5) ของกลุ่ม Baby Boomers และ Gen Z เท่านั้น ขณะที่กลุ่มวัยทำงานตอนกลางอย่าง Gen X และ Gen Y ไม่นิยมมากนัก จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าสินทรัพย์เสี่ยงอย่างหุ้นและทองคำ ไม่ติดอันดับ Top 5 ของกลุ่ม Gen X และ Gen Y แต่กลับได้รับความนิยมจาก Baby Boomers (หุ้น) และ Gen Z (ทั้งหุ้นและทองคำ) อย่างเห็นได้ชัด

ภาพที่ 3

รูปแบบการออมที่นิยมมากที่สุด 5 อันดับแรก ตามกลุ่มอายุ

ลำดับ	ช่วงอายุ (%ของรูปแบบที่เลือกออมแต่ละช่วงอายุ)			
	Baby Boomer	Gen X	Gen Y	Gen Z
1	ออมทรัพย์ / ฝากประจำ (79%)	ออมทรัพย์ / ฝากประจำ (74%)	ออมทรัพย์ / ฝากประจำ (75%)	ออมทรัพย์ / ฝากประจำ (68%)
2	สลากออมสิน/ธ.ก.ส. (43%)	กองทุนลดหย่อนภาษี/เกษียณ (44%)	Provident fund/กบข (43%)	เงินสด (53%)
3	ประกันสะสมทรัพย์ (38%)	Provident fund/กบข (42%)	เงินสด (38%)	ทองคำ (29%)
4	หุ้น (35%)	ประกันสะสมทรัพย์ (41%)	ประกันสะสมทรัพย์ (36%)	หุ้น (25%)
5	พันธบัตร (34%)	สลากออมสิน/ธ.ก.ส. (38%)	กองทุนลดหย่อนภาษี/เกษียณ (36%)	กองทุนรวมอื่นๆ (20%)

Source: Krungsri Research

โดยสรุปแล้วจะเห็นว่า ทัศนคติต่อผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่แตกต่างกันเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นความนิยมหรือความจำเป็นของแต่ละช่วงวัยต่อผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลาย

การออมเผื่อเหตุฉุกเฉิน

วิกฤติการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในช่วงที่ผ่านมาได้กระตุ้นให้คนจำนวนมากตระหนักและเห็นความสำคัญในเรื่องของการออมมากขึ้น โดย ธปท. แนะนำว่าครัวเรือนควรมีเงินสำรองอย่างน้อย 3-6 เท่าของค่าใช้จ่ายรายเดือน[9/] ด้วยเหตุนี้ วิจัยกรุงศรีจึงได้วิเคราะห์ผลสำรวจโดยใช้เหตุการณ์สมมุติว่า **หากในอนาคตอีก 1 ปีข้างหน้า เกิดวิกฤติโรคระบาดขึ้นอีกครั้ง ที่ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงัก และผู้ตอบฯ จำเป็นต้องสูญเสียรายได้ทั้งหมดเป็นระยะเวลา 6 เดือนเต็ม ผู้ที่มีรายได้ประจำ[10/] และเก็บออมเป็นประจำกลุ่มใดบ้าง ที่จะสามารถเก็บเงินได้เพียงพอในช่วงหนึ่งปีก่อนเกิดวิกฤติ เพื่อให้พอใช้จ่ายในช่วง 6 เดือนที่สูญเสียรายได้[11/] ดังกล่าว** โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามภายใต้สมมติฐานเพิ่มเติมว่า (1) ผู้ตอบฯ มีค่าใช้จ่ายที่จำเป็นคิดเป็นส่วนที่เหลือจากเงินออม และ (2) ไม่ใช้เงินเก็บหรือสินทรัพย์ที่มีอยู่แล้วก่อนหน้า เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมในแบบสอบถาม ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ ได้ข้อสรุปว่า

กลุ่มที่สามารถเก็บเงินได้เพียงพอคิดเป็นร้อยละ 26 ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วคนกลุ่มนี้เก็บเงินร้อยละ 47 ของรายได้ มักเป็น Gen X และ Baby Boomer และกว่าร้อยละ 80 คือผู้มีงานประจำ อีกทั้งยังพบว่า ร้อยละ 33-42 ของผู้มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 70,000 บาท จะมีเงินเก็บเพียงพอ

9/ https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/bot-magazine/Phrasiam-63-2/FinancialWisdom-SustainableShopping.html

10/ ผู้ที่มีรายได้ประจำคือผู้ที่มีงานประจำ ซึ่งประกอบด้วย ข้าราชการและพนักงานในองค์กรภาครัฐ รวมไปถึงพนักงานเอกชน (ไม่มีระบบบำนาญ) ส่วนผู้ที่ไม่มีงานประจำหมายถึงผู้ที่ทำงานอาชีพอิสระ ฟรีแลนซ์ เจ้าของธุรกิจ ผู้เกษียณ/ว่างงาน แม่บ้าน พ่อบ้าน นักศึกษา

11/ ยกตัวอย่าง เช่น คาดว่าจะเกิดวิกฤติโรคระบาดในอนาคต จนทำให้สูญเสียรายได้ 6 เดือน เช่น จะสูญเสียรายได้ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงมิถุนายน 2570 เมื่อคาดการณ์เช่นนี้ ผู้มีรายได้ประจำและมีนัยทางการเงินจะเตรียมตัวเก็บเงินล่วงหน้า 1 ปี (12 เดือน) นับตั้งแต่เดือนมกราคมถึงธันวาคม 2569

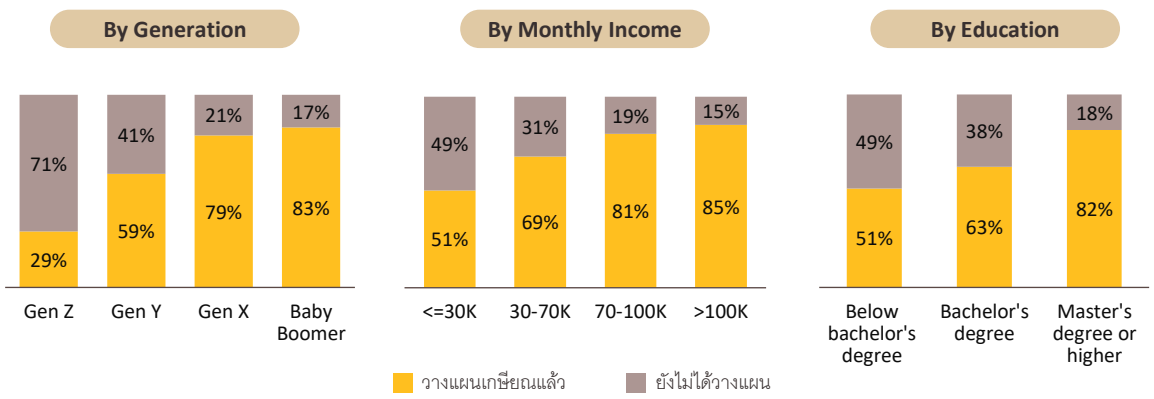
อย่างไรก็ตาม ที่เหลืออีกร้อยละ 74 จะไม่สามารถเก็บเงินเพียงพอได้ทันเวลา ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วคนกลุ่มนี้เก็บเงินร้อยละ 18 ของรายได้ โดยจะพบว่า Gen Z มีสัดส่วนผู้ที่เก็บเงินไม่พอมากที่สุดถึงร้อยละ 84 ตลอดจนผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 70,000 บาทต่อเดือนถึงร้อยละ 80 จะเก็บเงินไม่พอ **โดยในสถานการณ์สมมุติดังกล่าว หากกลุ่มที่ไม่สามารถเก็บเงินได้เพียงพอนี้ต้องการเก็บเงินให้ได้พอ ก็จะต้องกันเงินเพื่อเก็บออมเป็นสัดส่วนที่มากขึ้น** ซึ่งจากการคำนวณพบว่า คนกลุ่มนี้จะต้องกันเงินราวร้อยละ 41 ของรายได้ทั้งหมดเพื่อเก็บออม (กล่าวคือ จะต้องออมเงินเพิ่มเติมอีกราวร้อยละ 23 ของรายได้) **มิฉะนั้นอาจต้องพึ่งพาเงินกู้หรือความช่วยเหลือจากภายนอก เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในช่วงเวลาที่ยากลำบากนี้ได้** ทั้งนี้ หากคนกลุ่มนี้มีเงินเก็บก้อนอื่นๆ หรือมีสินทรัพย์สภาพคล่องสูงสะสมอยู่ก่อนหน้าแล้ว อาจไม่จำเป็นต้องออมเงินเพิ่มขึ้นหากประเมินแล้วว่าจะสามารถเอาตัวรอดได้ในสภาวะฉุกเฉินเช่นนี้

การออมเพื่อเกษียณ

ราว 7 ใน 10 ของผู้ตอบแบบสำรวจ ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็น Gen X และ Gen Y เริ่มวางแผนการเงินเพื่อเกษียณแล้ว โดยการวางแผนการเงินเพื่อเกษียณแปรผันตรงกับอายุ รายได้ และการศึกษา กล่าวคือ กลุ่ม Baby Boomer มีสัดส่วนที่เริ่มวางแผนการเงินเพื่อเกษียณมากที่สุด (ร้อยละ 83) ส่วนหนึ่งเนื่องจากกลุ่ม Baby Boomer ส่วนใหญ่มีอายุเกิน 60 ปีแล้ว การเกษียณอายุจึงเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวคนกลุ่มนี้ที่สุด รองลงมาคือ Gen X (ร้อยละ 79) Gen Y (ร้อยละ 59) และGen Z (ร้อยละ 29) ตามลำดับ โดยผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 70,000 บาทและผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป จะวางแผนการเงินเพื่อเกษียณมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ในสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 80 โดยผู้ที่จบ ป.โท ขึ้นไป มีโอกาสวางแผนเกษียณมากกว่าผู้ที่จบ ป.ตรี ถึง 1.78 เท่า ซึ่งแม้ Personal Finance หรือ “ความรู้ทางการเงินส่วนบุคคล” จะไม่ได้เป็นวิชาหลักในหลักสูตรการศึกษาโดยตรง **แต่คนที่เรียนสูงกว่ากลับมีแนวโน้มวางแผนการเงินมากกว่า** ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะคนที่มีการศึกษาสูงมักมีรายได้มาก ทำให้ต้องวางแผนการเงินอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังมีทักษะการวิเคราะห์และสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ทางการเงินได้ง่าย นอกจากนี้ การศึกษายังอาจช่วยให้ตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมตัวเกษียณในระยะยาวอีกด้วย

ภาพที่ 4

กลุ่มที่วางแผนและเก็บออมเพื่อเกษียณแล้ว

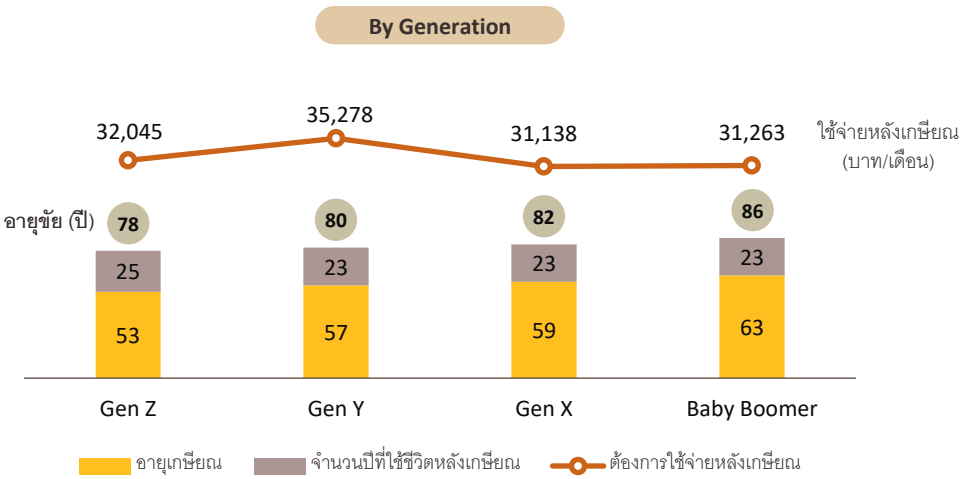

Source: Krungsri Research

เมื่อพิจารณาแผนการเกษียณอายุ พบว่าผู้ตอบฯ แต่ละกลุ่มมีทัศนคติต่ออายุที่ต้องการเกษียณและชีวิตหลังเกษียณแตกต่างกัน **โดย Gen Z ต้องการเกษียณเมื่ออายุ 53 ปี จึงเป็นกลุ่มที่ต้องการเกษียณเร็วที่สุด และคาดว่าจะมีชีวิตอยู่อีก 25 ปีหลังเกษียณ** ขณะที่ Baby Boomer ต้องการเกษียณที่เฉลี่ย 63 ปี (ร้อยละ 30 อยากเกษียณหลังอายุ 65 ปี) แต่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่ต่ออีก 23 ปี ส่วน Gen X และ Gen Y ต้องการเกษียณขณะมีอายุ 59 และ 57 ปี ตามลำดับ

ภาพที่ 5

คาดการณ์อายุเกษียณ จำนวนปีหลังเกษียณ และความต้องการใช้จ่ายหลังเกษียณ

Source: Krungsri Research

เมื่อวิเคราะห์การวางแผนเกษียณของแต่ละเพศ พบว่า LGBTQ+ เป็นเพศที่อยากเกษียณที่อายุ 60 ปีโดยเฉลี่ย ซึ่งช้ากว่าเพศหญิงและชายเล็กน้อย (58 ปี) แต่คาดว่าจะมีชีวิตหลังเกษียณสั้นกว่าเพศอื่นๆ เล็กน้อยเช่นกัน คือเพียง 21 ปี (เพศหญิงเฉลี่ย 22 ปี และชาย 24 ปี) ดังนั้นจะเห็นว่ากลุ่ม LGBTQ+ นี้คาดว่าจะมีอายุขัยเฉลี่ยใกล้เคียงกับเพศหญิง คือ ราว 80 ปี ขณะที่**เพศชายมองว่าตนจะอายุยืนมากกว่าเพศอื่นๆ เล็กน้อย (82 ปี) และต้องการใช้จ่ายต่อเดือนหลังเกษียณสูงกว่าเพศอื่นๆ คือ** 38,372 **บาท** ขณะที่เพศหญิงต้องการใช้จ่ายเพียงเดือนละ 29,472 บาท และ LGBTQ+ 34,286 บาท

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์พบว่าระดับรายได้ไม่ส่งผลต่ออายุที่ต้องการเกษียณ โดยทุกกลุ่มรายได้ต้องการเกษียณอายุใกล้เคียงกันที่ราว 58-59 ปี แต่ผู้ที่มีรายได้สูง (มากกว่า 100,000 บาท/เดือน) คาดว่าจะมีชีวิตหลังเกษียณเฉลี่ย 25 ปี ซึ่งยาวนานกว่ากลุ่มผู้มีรายได้น้อย (ต่ำกว่า 30,000 บาท/เดือน) ที่คาดว่าจะมีชีวิตหลังเกษียณเพียง 22 ปี

ทัศนคติและการวางแผนเก็บเงินเพื่อเกษียณ

ค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ

ผลสำรวจพบว่า โดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามต้องการใช้จ่ายหลังเกษียณเดือนละ 32,431 บาท โดยกลุ่ม Gen Y มีความต้องการใช้จ่ายมากกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ ที่ 35,278 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ ยังพบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ปัจจุบันกับค่าใช้จ่ายที่คาดหวังหลังเกษียณ ซึ่งสะท้อนแนวคิด Lifestyle Inflation **กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้สูงในปัจจุบันมักต้องการใช้จ่ายสูงเช่นกันเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณ** โดยกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อเดือน ต้องการใช้จ่ายราว 21,316 บาท ขณะที่กลุ่มที่มีรายได้สูงกว่า 70,000 บาทต่อเดือน ต้องการใช้จ่ายโดยเฉลี่ยสูงถึง 35,150 บาทต่อเดือน

การวางแผนเกษียณ

ปัจจุบัน เรามักได้ยินสื่อต่างๆ เร่งสร้างความตระหนักรู้เรื่องการวางแผนเกษียณตั้งแต่อายุยังน้อยให้แก่คนทั่วไป ซึ่งผลสำรวจในครั้งนี้สะท้อนแนวโน้มดังกล่าว โดยกลุ่มที่วางแผนเกษียณแล้วอย่างจริงจัง (ร้อยละ 38 ของทั้งหมด) จะเริ่มวางแผนเกษียณเมื่ออายุเฉลี่ย 36 ปี อย่างไรก็ตาม ลักษณะข้อมูลดังกล่าวมีการกระจายตัวแบบมีค่าฐานนิยม 2 ค่า จึงอาจอนุมานได้ว่าคนทั่วไปจะเริ่มวางแผนเกษียณอย่างจริงจังที่ 2 ช่วงอายุ กล่าวคือ ช่วงอายุประมาณ 30 ปี ซึ่งเป็นวัยผู้ใหญ่เต็มตัว และ 39 ปี ซึ่งเป็นวัยกลางคนเต็มที่ การเกษียณอายุจึงอาจอยู่ในขอบเขตที่ต้องเริ่มบริหารจัดการ

นอกจากนี้ยังพบว่า**คนรุ่นใหม่มีแนวโน้มเริ่มวางแผนเกษียณเร็วขึ้น** โดย Baby Boomer เริ่มวางแผนเกษียณที่อายุ 41 ปี Gen X ที่ 38 ปี Gen Y ที่ 32 ปี และ Gen Z ที่ 26 ปี ซึ่งปัจจัยสำคัญที่อาจส่งผลให้คนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับการเก็บออมเร็วขึ้น คือ **ระดับทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ที่ดีขึ้น** ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยในปี 2565 ที่พบว่าคนไทยมีระดับทักษะทางการเงินเฉลี่ย ร้อยละ 71.4 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่ร้อยละ 67.4 และสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD ในปี 2563 ที่ร้อยละ 60.5 นอกจากนี้ ผู้ที่มีรายได้สูงกว่า 70,000 บาท มีแนวโน้มวางแผนเกษียณอย่างจริงจังมากกว่าผู้มีรายได้ต่ำกว่า ประมาณ 2.5 เท่า และพบว่าเพศชายมีโอกาสวางแผนเกษียณมากกว่าเพศหญิงราว 1.6 เท่า

เมื่อสังเกตสัดส่วนเงินออมที่เก็บเพื่อการเกษียณโดยเฉพาะ พบว่า Gen X **มีสัดส่วนเงินเก็บเพื่อเกษียณสูงที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 41 ของเงินออมทั้งหมด** ซึ่งอาจเป็นเพราะว่ากลุ่ม Gen X เป็นกลุ่มวัยทำงานที่มีอายุใกล้วัยเกษียณมากที่สุด ขณะที่ Gen Z มีสัดส่วนดังกล่าวเพียงร้อยละ 25 นอกจากนี้ยังพบว่า **ระดับรายได้มีความสัมพันธ์กับการออมเพื่อเกษียณ** โดยผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 100,000 บาท จะจัดสรรเงินเก็บถึงร้อยละ 49 ของเงินออมทั้งหมดเพื่อการเกษียณ ซึ่งมากกว่ากลุ่มรายได้อื่นๆ **นอกจากนี้ ประเภทของรายได้ก็มีผลต่อพฤติกรรมการออมเช่นกัน** โดยกลุ่มที่มีรายได้ประจำ (Payroll) เช่น มนุษย์เงินเดือน มีแนวโน้มกันเงินร้อยละ 42 ของเงินออมทั้งหมดเพื่อการเกษียณ ขณะที่กลุ่มที่มีรายได้ไม่ประจำ (Non-payroll) เช่น ฟรีแลนซ์ หรือเจ้าของธุรกิจ จะกันเงินออมเพื่อเกษียณเพียงร้อยละ 34 ของเงินออมทั้งหมด

รูปแบบการเก็บเงินเพื่อเกษียณ

ผลิตภัณฑ์ออมเงินเพื่อการเกษียณที่มีความเสี่ยงต่ำได้รับความนิยมสูง โดยผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ผู้ตอบฯ ในทุกช่วงอายุนิยมใช้เก็บเงินเพื่อการเกษียณมากที่สุด ได้แก่ (1) **เงินฝากออมทรัพย์/ประจำ** (2) **ประกันสะสมทรัพย์ทั่วไป และ** (3) **กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ** (Provident Fund) **หรือกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)** ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงของเงินออมมากกว่าการรับความเสี่ยงเพื่อผลตอบแทนที่สูงขึ้น โดยเฉพาะ Gen X ที่มีสัดส่วนราวร้อยละ 40 นิยมเก็บเงินเพื่อเกษียณผ่าน Provident Fund, กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) และประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ทั่วไป มากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ

ด้านรายได้ **ผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 100,000 บาท สนใจผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ช่วยลดหย่อนภาษีได้มากกว่ากลุ่มอื่น** เช่น RMF, Provident Fund และประกันสะสมทรัพย์ทั่วไป นอกจากนี้ เพศยังมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน โดยเพศชายมีแนวโน้มนิยม RMF และกองทุน Thai ESG มากกว่ากลุ่มเพศอื่น ในขณะที่เพศหญิงมีแนวโน้มเลือกเก็บเงินเกษียณผ่านประกันประเภทต่างๆ และ กลุ่ม LGBTQ+ นิยมลงทุนผ่านกองทุนรวมทั่วไปมากกว่าเพศอื่น

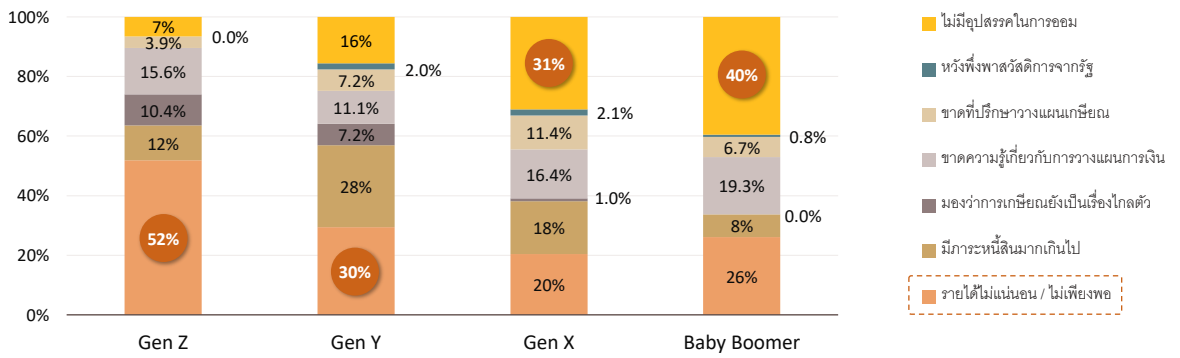
อุปสรรคของการออมเพื่อเกษียณ

รายได้ที่ไม่แน่นอนหรือไม่เพียงพอเป็นอุปสรรคสำคัญที่สุดในการออมเพื่อเกษียณ โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ Gen Z **(ร้อยละ** 52**) และ** Gen Y **(ร้อยละ** 30**)** ที่มองว่ารายได้ที่ไม่แน่นอนเป็นปัจจัยหลักที่ขัดขวางการเก็บออม นอกจากนี้ ร้อยละ 28 ของ Gen Y ยังระบุว่าภาระหนี้สินที่มากเกินไปเป็นอีกอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถออมเงินเพื่อเกษียณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในทางกลับกัน คนกลุ่มใหญ่ในกลุ่ม Baby Boomer (ร้อยละ 40) และ Gen X (ร้อยละ 30) มองว่าตนเองไม่มีอุปสรรคด้านการออมเพื่อเกษียณ ซึ่งสูงกว่า Gen Y (ร้อยละ 16) และ Gen Z (ร้อยละ 7) มาก นอกจากนี้ **ร้อยละ 14-20 ของผู้ตอบฯ ในทุกกลุ่มรายได้ยังเห็นว่าการขาดความรู้เกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินเป็นอีกหนึ่งอุปสรรคสำคัญในการออมเพื่อเกษียณ** ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาความรู้ด้านการเงินให้ครอบคลุมทุกช่วงวัย

ภาพที่ 6

อุปสรรคหลักสำหรับการออมเพื่อเกษียณ

Source: Krungsri Research

กรณีศึกษา “ใครจะเก็บเงินเพียงพอเพื่อการเกษียณบ้าง”

เมื่อนำข้อมูลจากแบบสำรวจมาวิเคราะห์โดยเจาะกลุ่ม**ผู้มีรายได้ประจำ (Payroll) และมิได้เป็นข้าราชการ ที่ได้วางแผนเกษียณแล้ว**[12/] โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้แก่ รายได้ สัดส่วนเงินเก็บเพื่อเกษียณ อายุที่เริ่มเก็บเงินเพื่อเกษียณ อายุที่ต้องการเกษียณ และความต้องการใช้จ่ายรายเดือนหลังเกษียณ พร้อมตั้งสมมติฐานเพิ่มเติม ดังนี้ (1) รายได้ต่อเดือนเพิ่มขึ้นด้วยอัตราคงที่ที่ร้อยละ 3 ต่อปี (2) ได้รับโบนัสปีละ 3 เดือน (3) เงินออมฝากไว้ในบัญชีเงินฝากที่ได้ดอกเบี้ยร้อยละ 0.5 ต่อปี และ (4) อัตราเงินเฟ้ออยู่ที่ร้อยละ 2 ต่อปี จะพบว่า**ร้อยละ 81 ของคนกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะไม่สามารถเก็บเงินได้เพียงพอเพื่อใช้หลังเกษียณตามที่ต้องการได้** และในจำนวนนี้ ร้อยละ 93 จะต้องเก็บเงินเพิ่มอีกมากกว่า 1 ล้านบาท เพื่อให้มีเงินเก็บพอใช้หลังเกษียณตามต้องการ

“มนุษย์เงินเดือน” แบบใดที่เก็บเงินได้อย่างเพียงพอ

ผู้มีรายได้ประจำที่มีแนวโน้มเก็บเงินได้อย่างพอเพียงมักเป็นผู้ที่เก็บออมและลงทุนเป็นประจำที่ราวร้อยละ 40 ของรายได้ต่อเดือน หรือผู้ที่ออมเพื่อเกษียณในสัดส่วนราวร้อยละ 26 ของรายได้ต่อเดือน นอกจากนี้ รายได้ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการเก็บเงินเพื่อเกษียณ **โดยคนส่วนใหญ่ที่สามารถเก็บเงินได้เพียงพอ (ร้อยละ 64) มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 100,000 บาท** รองลงมา (ร้อยละ 17) คือกลุ่มที่มีรายได้ในช่วง 70,000 - 100,000 บาท และลดหลั่นลงตามระดับรายได้ ทั้งนี้ หากพิจารณาตามช่วงอายุ ร้อยละ 67 ของผู้มีรายได้ประจำที่สามารถเก็บเงินได้อย่างเพียงพออยู่ในกลุ่ม Gen X ขณะที่ร้อยละ 25 เป็นกลุ่ม Gen Y ซึ่งรูปแบบการเก็บเงินเกษียณยอดนิยม 3 อันดับแรกของคนกลุ่มนี้ ได้แก่ (1) RMF (ร้อยละ 69) (2) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Provident fund) (ร้อยละ 67) และ (3) เงินฝาก (ร้อยละ 61)

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจ คือ **กลุ่มที่มีเงินเก็บพอมักมีความต้องการใช้จ่ายหลังเกษียณน้อยกว่า** สะท้อนจากค่าเฉลี่ยของจำนวนเงินที่ต้องการใช้จ่ายหลังเกษียณ ซึ่งอยู่ที่เพียง 30,851 บาทต่อเดือน เทียบกับค่าเฉลี่ยเดียวกันของกลุ่มที่ไม่สามารถเก็บเงินได้เพียงพอซึ่งสูงกว่า อยู่ที่ 37,223 บาทต่อเดือน

12/ จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจในกลุ่มนี้เท่ากับ 186 คน

บทบาทของธนาคารในเรื่องการออม

มุมมองต่อบทบาทของธนาคารพาณิชย์

ในยุคดิจิทัลที่ธนาคารพาณิชย์ต่างทุ่มเทพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อให้ลูกค้าสามารถทำธุรกรรมได้อย่างราบรื่นไร้รอยต่อ ผู้ใช้บริการบางกลุ่มอาจเกิดมุมมองต่อบทบาทของธนาคารพาณิชย์ที่เปลี่ยนไป โดยจากผลสำรวจพบว่า **ผู้ตอบฯ กลุ่มใหญ่ร้อยละ 38.8 มองว่าธนาคารเป็นเพียงทางผ่านเงิน (โอน-จ่าย) หรือที่พักเงินชั่วคราว** มากกว่าบทบาทของการเป็นที่รับฝาก/ออมเงินเป็นหลักเหมือนดังเช่นในอดีต (ร้อยละ 32.1) อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบฯ ร้อยละ 18.0 มองว่าบทบาทที่ชัดเจนที่สุดของธนาคารพาณิชย์คือการทำหน้าที่เป็นแหล่งความรู้หรือที่ปรึกษาด้านการเงินแก่คนไทย

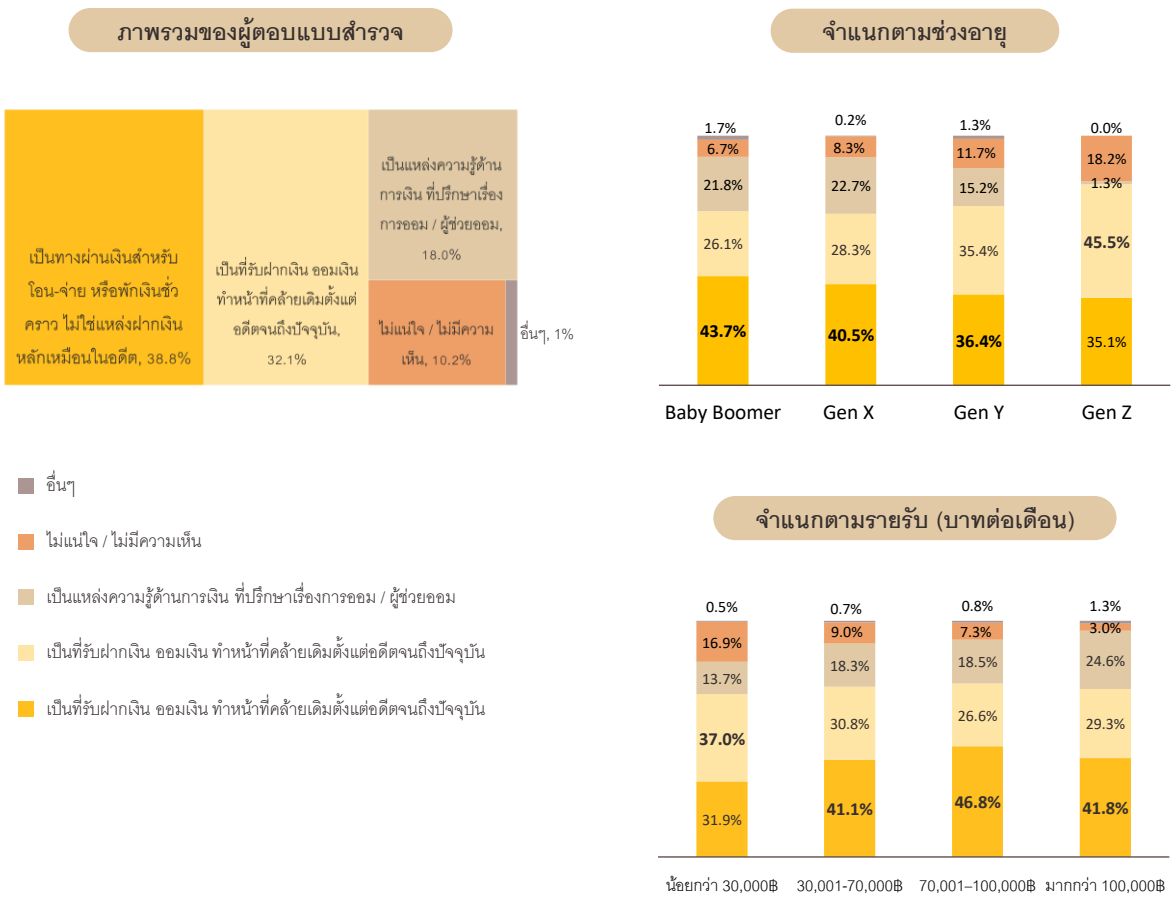
เมื่อวิเคราะห์แต่ละช่วงอายุและระดับรายได้พบว่า ผู้ตอบฯ กลุ่ม Gen Z ซึ่งคุ้นเคยกับเทคโนโลยีและชอบค้นคว้าหาความรู้ทางการเงินผ่านสื่อสังคมออนไลน์[13/] มีมุมมองต่อบทบาทของธนาคารแตกต่างจากผู้ตอบฯ กลุ่มอื่นๆ โดย **Gen Z กลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 45.5) มองว่าธนาคารเป็นที่รับฝาก/ออมเงินคล้ายเดิมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน** ซึ่งมุมมองเช่นนี้ตรงกับกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 30,000 บาทกลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 37) **แต่ทว่าผู้ตอบฯ ที่มีอายุมากขึ้นและรายได้สูงขึ้นกลุ่มใหญ่กลับมองว่าธนาคารเป็นเพียงทางผ่านเงิน (โอน-จ่าย) หรือเป็นที่พักเงินชั่วคราวเท่านั้น**

นอกจากนี้ **กลุ่มที่มีระดับรายได้สูงขึ้นจะยิ่งเล็งเห็นบทบาทของธนาคารในการเป็นแหล่งความรู้ด้านการเงินมากขึ้น** โดยเฉพาะกลุ่มที่มีรายได้สูง (มากกว่าเดือนละ 100,000 บาท) ที่ราว 1 ใน 4 มีมุมมองต่อธนาคารเช่นนี้ และหากวิเคราะห์ด้วยวิธีทางเศรษฐมิติจะพบว่า กลุ่มผู้มีรายได้สูงมีโอกาสมองว่าธนาคารเป็นแหล่งความรู้ทางการเงินมากกว่ากลุ่มผู้มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 30,000 บาท ถึง 1.7 เท่า

13/ ผลสำรวจของ TikTok ประเทศไทยระบุว่า Gen Z เป็นกลุ่มที่ชื่นชอบที่สุดในการใช้ TikTok เพื่อการเรียนรู้ด้านการเงิน โดยร้อยละ 73 มักจะค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมหลังดูคลิป อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่: https://thestandard.co/financial-concerns-thai-people-tiktok-trends-2025/

ภาพที่ 7

มุมมองต่อบทบาทของธนาคารพาณิชย์ในเรื่องการออม

Source: Krungsri Research

ธนาคารพาณิชย์ยังเป็นเสาหลักของการออมและลงทุน

เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการออมและลงทุนผ่านธนาคารพาณิชย์พบว่า **ราว 3 ใน 4 ของผู้ตอบฯ เก็บออมและ/หรือลงทุนผ่านธนาคารพาณิชย์เป็นหลัก** ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวใกล้เคียงกันในทุกกลุ่มรายได้ แต่เมื่อพิจารณาตามกลุ่มรายได้จะพบว่า **ครึ่งหนึ่งของกลุ่มผู้มีรายได้สูง (มากกว่าเดือนละ 100,000 บาท) มัก "ทั้งออมและลงทุน" ผ่านธนาคารพาณิชย์เป็นหลัก** ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางและกลุ่มผู้มีรายได้น้อย โดยเมื่อวิเคราะห์เชิงเศรษฐมิติจะพบว่า กลุ่มนี้มีโอกาส "ทั้งออมและลงทุน" ผ่านธนาคารพาณิชย์มากกว่ากลุ่มผู้มีรายได้น้อย (ต่ำกว่า 30,000 บาท) ราว 1.7 เท่า ในทางกลับกัน กลุ่มผู้มีรายได้น้อยมักจะ "ออม" เพียงอย่างเดียว และมีโอกาสออมเพียงอย่างเดียวมากกว่ากลุ่มผู้มีรายได้สูงประมาณ 2 เท่า

นอกจากนี้ **ราว 1 ใน 10 ของ Baby Boomer และ Gen X แม้จะไม่ออมเงินผ่านธนาคารพาณิชย์เป็นหลัก แต่จะ "ลงทุนเพียงอย่างเดียว" ผ่านธนาคาร** ซึ่งสัดส่วนนี้สูงกว่ากลุ่มคนรุ่นใหม่อย่าง Gen Y และ Gen Z เกือบเท่าตัว นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้ที่ "ลงทุนเพียงอย่างเดียว" ผ่านธนาคารพาณิชย์เป็นหลักกลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 30) จะเป็นผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 100,000 บาท นอกจากนี้ เพศหญิงร้อยละ 29 มีพฤติกรรม "ออมเพียงอย่างเดียว" ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวสูงกว่าเพศอื่นๆ (LGBTQ+ ร้อยละ 28 และเพศชาย ร้อยละ 25)

สำหรับกลุ่มที่ไม่ได้ออม/ลงทุนผ่านธนาคารพาณิชย์เป็นหลัก ร้อยละ 41 จะเลือกออมหรือลงทุนในหุ้นและกองทุนรวม รองลงมาคือสหกรณ์ออมทรัพย์ (ร้อยละ 27) ตามด้วยประกันและอสังหาริมทรัพย์ (ร้อยละ 14) และบางส่วนนิยมลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูง โดยร้อยละ 9 เลือกลงทุนในทองคำและคริปโตเคอร์เรนซีโดยตรงแทน

มุมมองวิจัยกรุงศรี: ความสำเร็จสร้างได้ด้วยตนเอง

การออมเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความมั่งคั่งทางการเงิน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการวางแผนที่ดี วินัยทางการเงิน และความสามารถอื่นๆ เพื่อให้ประสบความสำเร็จ โดยสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เก็บออมประสบความสำเร็จและสามารถออมเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาจประกอบด้วยความสามารถอีก 4 ประการ อันได้แก่ ความสามารถในการทำรายได้ (Ability to Earn) ความสามารถในการออม (Ability to Save) ความสามารถในการลงทุน (Ability to Invest) และความสามารถในการเริ่มต้นเร็ว (Ability to Start Early)

- **ความสามารถในการสร้างรายได้** (Ability to Earn)

ความสามารถในการสร้างรายได้ถือเป็นรากฐานสำคัญของการออม หากมีรายได้สูงขึ้นขณะที่รายจ่ายคงที่ ก็จะมีเงินเหลือสำหรับเก็บออมมากขึ้น ดังที่นักเศรษฐศาสตร์อย่างเช่น John Maynard Keynes ชี้ให้เห็นในฟังก์ชันการออมว่าปริมาณเงินที่สามารถเก็บออมได้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับระดับรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริง (Disposable income) โดยรายได้ที่สูงขึ้นจะช่วยให้ผู้เก็บออมสามารถวางแผนการเงินในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การเพิ่มรายได้อาจกระทำได้หลายวิธี เช่น ได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้น สร้างรายได้เสริม ด้วยทักษะและประสบการณ์ทำงานที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการสร้างรายได้เพียงอย่างเดียวยังไม่สามารถรับประกันความสำเร็จทางการเงินได้

- **ความสามารถในการออม** (Ability to Save)

การออมเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความมุ่งมั่นและวินัยทางการเงินอย่างสูง โดยหากเริ่มต้นการออมแม้เพียงเล็กน้อยก็จะสามารถสร้างความมั่นคงทางการเงินในอนาคตระยะยาวได้ ซึ่งหลักคิดนี้มีมาแต่โบราณกาลดังจะเห็นได้จากตอนหนึ่งในบทกลอนสุภาษิตสอนหญิงของสุนทรภู่ที่ว่า “มีสลึงพึงบรรจบให้ครบบาท” นอกจากนี้ยังมีหลักคิดสมัยใหม่ที่สนับสนุนการ “ออมก่อนใช้จ่าย” หรือที่มักเรียกในปัจจุบันว่าเป็นกลยุทธ์ “Pay Yourself First” เพราะจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้เก็บออมสามารถสร้างกระแสเงินออมที่มั่นคงได้

การเพิ่มความสามารถในการออมอาจกระทำได้โดยเริ่มจากการฝึกออมอย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบ โดยอาจกันเงินสำหรับการออมไว้เป็นสัดส่วนที่แยกออกจากเงินสำหรับใช้จ่ายและ/หรือเงินลงทุน เป็นต้น

- **ความสามารถในการลงทุน** (Ability to Invest)

การลงทุนเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยเร่งให้การออมบรรลุเป้าหลายได้รวดเร็วขึ้น เนื่องจากการลงทุนที่ดีจะช่วยให้เงินออมเติบโตและสร้างผลตอบแทนในระยะยาวได้ อย่างไรก็ตาม การลงทุนที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างผลตอบแทนและความเสี่ยงที่มาคู่กัน

การเพิ่มความสามารถในการลงทุนอาจทำได้โดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการลงทุนและการบริหารความเสี่ยง ซึ่งการลงทุนที่ดีควรเป็นการลงทุนที่สอดคล้องกับความเสี่ยงที่ยอมรับได้โดยไม่จำเป็นต้องให้ผลตอบแทนสูงสุดเสมอไป และอาจใช้กลยุทธ์กระจายการลงทุนเพื่อกระจายความเสี่ยง

อนึ่ง ในกรณีศึกษา “ใครจะเก็บเงินเพียงพอเพื่อการเกษียณบ้าง” ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ใช้สมมุติฐานที่กำหนดให้เงินออมในบัญชีได้รับดอกเบี้ยเพียงร้อยละ 0.5 ต่อปี โดยไม่มีการนำเงินไปลงทุนอื่นๆ ซึ่งเมื่อคำนวณแล้วพบว่ามีเพียง 2 ใน 10 คน ที่สามารถเก็บเงินให้ได้เพียงพอเพื่อใช้หลังเกษียณตามที่ต้องการได้ ซึ่งในกรณีนี้ หากมีการเพิ่มสมมุติฐานให้ทุกคนมีความรู้และทักษะด้านการลงทุนที่ดีและนำเงินออมเพื่อเกษียณทั้งหมดไปลงทุนอย่างรอบคอบและปลอดภัย น่าจะช่วยทำให้ผลตอบแทนของเงินออมโดยรวมสูงขึ้น และทำให้จำนวนผู้ที่สามารถเก็บเงินให้พอใช้หลังเกษียณเพิ่มขึ้นด้วย ยกตัวอย่างเช่น หากนำเงินออมเพื่อเกษียณทั้งก้อนไปซื้อกองทุนที่มีความเสี่ยงต่ำ เช่น กองทุนวายุภักษ์ หนึ่ง หน่วยลงทุนประเภท ก ที่มอบอัตราผลตอบแทนร้อยละ 3-9 ต่อปี[14/] โดยหากคำนวณด้วยอัตราผลตอบแทนการลงทุนขั้นต่ำที่ร้อยละ 3.0 ต่อปี จะพบว่า ผู้ที่สามารถเก็บเงินพอใช้หลังเกษียณตามที่ต้องการ มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นราว 3 ใน 10 คน หรือเพิ่มขึ้นอีกราวร้อยละ 10

- **ความสามารถในการเริ่มต้นเร็ว** (Ability to Start Early)

การเริ่มเก็บออมเร็วจะช่วยให้เงินออมเติบโตได้มากขึ้นเมื่อเวลาผ่านไปตามหลักดอกเบี้ยทบต้น (Compound interest) ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงพลังของการเริ่มต้นออมตั้งแต่วัยหนุ่มสาว เนื่องจากหากเริ่มต้นออมเงินตั้งแต่เนิ่นๆ ก็จะยิ่งมีเวลามากขึ้นในการสะสมและเพิ่มพูนเงินออม นอกจากนี้ยังช่วยสร้างนิสัยการออมที่ดีอีกด้วย

หากยังไม่เคยได้เริ่มต้นเก็บออมมาก่อน การเริ่มต้นออมเร็วอาจทำได้โดยการเริ่มออมในวันนี้หรือในทันทีที่มีรายได้เข้ามา ซึ่งอาจเริ่มต้นด้วยเงินจำนวนน้อยและทยอยเก็บออมให้ได้มากขึ้น ควบคู่ไปกับการสร้างวินัยการเก็บออมให้มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อสร้างจุดเริ่มต้นในการวางแผนการออมและการลงทุน ยิ่งสามารถออมตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของการทำงาน ยิ่งจะช่วยให้สามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินได้เร็วขึ้น

จะเห็นว่า การออมไม่ใช่แค่การฝากเงินไว้ในบัญชีธนาคารเท่านั้น แต่ยังอาศัยความพยายามในการวางแผนและการมีวินัยทางการเงินที่ดี การบรรลุเป้าหมายทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีการพัฒนาทักษะการหารายได้อย่างต่อเนื่อง สร้างวินัยในการออมอย่างเคร่งครัด ศึกษาหาความรู้และกลยุทธ์ด้านการลงทุนเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ และเริ่มต้นออมและ/หรือลงทุนโดยเร็วที่สุด เพราะการลงทุนที่ดีและเหมาะสมจะช่วยให้เงินออมเติบโตได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัยในระยะยาว ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ผู้เก็บออมทุกคนสามารถลงมือทำได้ด้วยตนเองในทันที เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จในการออมตามที่ตั้งใจไว้

14/ กองทุนรวมวายุภักษ์ ประเภท ก. เป็นกองทุนรวมพิเศษเพื่อตอบสนองนโยบายภาครัฐ โดยเปิดให้นักลงทุนทั่วไป เช่น นักลงทุนรายย่อย นักลงทุนสถาบัน และนักลงทุนภาครัฐ สามารถถือหน่วยลงทุนได้ และมีนโยบายจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุนอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยจะจ่ายตามอัตราผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง แต่ไม่น้อยกว่าอัตราผลตอบแทนขั้นต่ำที่ร้อยละ 3.0 ต่อปี
อ่านเพิ่มเติมได้ที่ https://www.set.or.th/th/market/product/stock/quote/vayu1/company-profile/information

References

Bank of Thailand. (n.d.). *การออม*. Bank of Thailand. Retrieved from https://www.bot.or.th/th/satang-story/money-plan/saving.html

Bank of Thailand. (2022). *รายงานผลการสำรวจทักษะการเงินของไทย ปี 2565*. Bank of Thailand. Retrieved from https://www.bot.or.th/content/dam/bot/image/research-and-publications/2565ThaiFLsurvey.pdf

Financial Wisdom. (n.d.). *ลดเสี่ยง เพิ่มสุข ด้วยเงินออมเผื่อฉุกเฉิน*. Bank of Thailand. Retrieved from https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/bot-magazine/Phrasiam-63-2/FinancialWisdom-SustainableShopping.html

Milieu Team. (2024). *43% of Southeast Asians Save Just 10% of Their Income, Says Study*. Milieu. Retrieved from https://www.mili.eu/sg/insights/43-of-southeast-asians-save-just-10-of-their-income-says-study

The Standard Wealth. (2024). *'เงินฉุกเฉิน-ลงทุน-เกษียณ' ปมกังวลการเงินคนไทย เผยแห่หาคำตอบบน TikTok พบ 79% ดูมากกว่าวันละครั้ง*. The Standard. Retrieved from https://thestandard.co/financial-concerns-thai-people-tiktok-trends-2025/

Vien Thong. (2024). *More Vietnamese choose saving over spending*. VnExpress International. Retrieved from https://e.vnexpress.net/news/business/data-speaks/more-vietnamese-choose-saving-over-spending-4820061.html

งานข้อมูลสถิติการเงิน. (n.d.). *เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจำแนกตามวัตถุประสงค์ 1/*. Bank of Thailand. Retrieved from https://app.bot.or.th/BTWS_STAT/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=891&language=TH

วิจัยกรุงศรี

ดร.พิมพ์นารา หิรัญกสิ

ผู้บริหารสายงานวิจัยและหัวหน้าทีมวิจัยเศรษฐกิจ

ทีมวิจัยเศรษฐกิจ

สุจิต ชัยวิชญชาติ

ผู้บริหารทีมวิจัยเศรษฐกิจมหภาค

วนิชา ดิเรกอุดมศักดิ์

นักเศรษฐศาสตร์อาวุโส

จุไรลักษณ์ พลศรี

นักเศรษฐศาสตร์อาวุโส (พยากรณ์ตัวเลขเศรษฐกิจ)

ปิยะวดี จิระศิริสุวรรณ

นักเศรษฐศาสตร์อาวุโส

ทรรศิน กลิ่นถนอม

นักเศรษฐศาสตร์อาวุโส

กฤตพร ศิริใจชิงกุล

นักเศรษฐศาสตร์

ศุภสิน อิทธิพัทธ์วงศ์

นักเศรษฐศาสตร์

ทีมวิเคราะห์และพัฒนางานวิจัย

ดร.พิมพ์นารา หิรัญกสิ

รักษาการผู้บริหารทีมวิเคราะห์และพัฒนางานวิจัย

ณธัญอร รัตนาธรรมวัฒน์

นักวิจัยอาวุโส

นฤชยา สาตแฟง

นักวิจัย

ปริญญา มิ่งสกุล

นักวิจัย

ชณัฐฐา ธาระรส

นักวิจัย

ทีมวิจัยอุตสาหกรรม

ธเนศ มหัทธนาลัย

ผู้บริหารทีมวิจัยอุตสาหกรรม

พูลสุข นิลกิจศรานนท์

นักวิเคราะห์อาวุโส (Healthcare, Mobile Operators)

ปิยะนุช สถาพงศ์ภักดี

นักวิเคราะห์อาวุโส (Transport & Logistics)

เตียร เทียมศักดิ์

นักวิเคราะห์อาวุโส (Energy, Petrochemicals)

ชัยวัช โชวเจริญสุข

นักวิเคราะห์อาวุโส (Agriculture)

นรินทร์ ตันไพบูลย์

นักวิเคราะห์อาวุโส (Power Generation, Modern Trade, Chemicals, Medical Devices)

พุทธชาด ลุนคำ

นักวิเคราะห์อาวุโส (Construction Contractors, Construction Materials, Hotels, Industrial Estate)

พัชรา กลิ่นชวนชื่น

นักวิเคราะห์อาวุโส (Real Estate)

ประพันธ์ ลีน้อย

นักวิเคราะห์ (ESG)

ศุภวัฒน์ โชคสวัสดิ์ไพศาล

นักวิเคราะห์ (Automobile, Electronics & Electrical Appliances)

รพีภูมิ ลาภมาก

นักวิเคราะห์ (Agriculture, Food & Beverages)

ทีมบริหารระบบข้อมูลวิจัย

ธมณ เสริญสุขสกุล

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูล

เชิดศักดิ์ ศรีชัยตัน

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูล

วงศกร แก้วอุดทัง

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูล